

Naturvernforbundet
Hordaland

avdeling
Hordaland

NJFF
Hordaland

Statsforvalteren i Vestland

sfvlpost@statsforvalteren.no

(kopi til saksbehandler Silje Sævik Bøe)

Bergen, 24. mai 2024

Dette innspillet sendes på vegne av Naturvernforbundet Hordaland, BirdLife Norge avd. Hordaland, og Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland.

Merknad til klagesak som gjelder Lilandsjordet nord, Bergen kommune

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hordaland sender med dette noen flere merknader til klagen vår på reguleringsplanen for Lilandsjordet nord.

Bakgrunn – og status for planområdet nå

Det er gitt to dispensasjoner for det aktuelle området. Den første ble gitt 19. juni 2019, der Plan- og bygningsetaten gav Liland II AS tillatelse til masseuttak, uttak av matjord og grunnarbeid. Det omsøkte tiltaket var i strid med kommunedelplanen for Birkeland, Liland, Ådland og Espeland (KDP BLÅE) og kommunedelplanens arealdel, og krevde derfor dispensasjon. Det ble gitt dispensasjon til å flytte 53 000 m³ masser ut av området, der 41 000 m³ av massene var oppgitt å være matjord, mens 12 000 m³ var oppgitt å være torv. Berørt areal var oppgitt til 70 dekar. Det ble innvilget dispensasjon til det svært omfattende og naturødeleggende tiltaket på denne måten (vår understreking):

I denne konkrete saken ser vi det i utgangspunktet som uheldig å innvilge dispensasjon fra plankravet, når det er en pågående planprosess. Dette gjelder et stort og omfattende tiltak, som ikke er reversibelt. Detaljplanen er ikke ennå ikke sendt ut på første gangs høring, da det kan komme innspill og merknader i høringsrunden, som kan være svært nyttige og utslagsgivende i en dispensasjonsvurdering. Imidlertid behandles dispensasjonen fra plankravet før høringsrunden er ferdig.

Årsaken til hastemomentet er at plasskrevende detaljhandel må vike plass på Mindemyren for etablering av bybanen, med tilhørende sykkelveg, til Fyllingsdalen. Det er et svært viktig samfunnsnyttig tiltak, å få på plass en klimavennlig transportløsning mot vest i Bergen.

[...]

Fordelene ved å dispensere fra plankravet vurderes til saken er svært godt belyst gjennom pågående planprosess. [...]

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
hordaland@fnf-nett.no | Tverrgt. 4-6, 5017 Bergen | 99 62 28 30
organisasjonsnummer 918 407 855 | www.fnf-nett.no/hordaland

Etter en samlet vurdering vil fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene.

«Plasskrevende detaljhandel» - det vil si bilbutikkene – fant seg imidlertid andre tomter, så forutsetningene som lå til grunn for dispensasjonen (altså fordelene ved å gi dispensasjon), var altså ikke reelle. Tiltakshaver har også fylt ut omtrent 10 dekar (ca. 15 prosent) *mer* enn dispensasjonen fra 2019 gav dem lov til (se figur 1). Her må vi selvsagt ta forbehold om at kommunen senere *kan* ha gitt tillatelse til disse 10 dekalene, men vi finner ikke noe om dette arealet i det andre dispensasjonsvedtaket (datert 25. mars 2022) – da det blitt dispensasjon til midlertidig massedeponi og steinknuseverk. Det må likevel nevnes at de 10 dekalene har blitt fylt i tråd med vedtatt reguleringsplan, men flyfoto viser at massene ble fylt ut *før* reguleringsplanen ble vedtatt.

Vi tar også med at *Liland II AS*, som fikk innvilget dispensasjonene i 2019 og 2022, økonomisk omtrent har gått i null samlet gjennom perioden 2020–2022¹. I praksis har de altså i denne tre-års perioden vært i gang med å opparbeide seg et svært stort næringsareal omtrent «helt gratis» (dvs. inntektene balanserer anleggskostnadene). Alt dette uten en reguleringsplan, fordi de i 2019 fikk en dispensasjon som altså sett i ettertid, ble fattet på helt feil grunnlag. Det har også vist seg at all matjorda som ble flyttet fra det tidligere landbruksområdet, ikke har vært særlig vellykket, sett ut fra et landbruksfaglig perspektiv².

Figur 1. Røde streker angir utfylling av masser som har gått utover 2019-dispensasjonen (utgjør omtrent 10 dekar). Ufyllingen går ikke utover regulert område, men skjedde før reguleringsplanen ble vedtatt. Lyseblå firkant angir hvor broa over grøntstruktur/elvepark (Storeveita) er vist i reguleringsplanen (Storeveita er planlagt lagt om i dette området). Den økologiske korridoren (viltkorridoren) vil her være på sitt smaleste der broa er vist (broa er omtrent 30 meter lang og 20 meter bred) – og korridoren vil i tillegg altså gå under en stor bro, med de konsekvenser det får for vegetasjon, insekter osv. Flyfoto: Statens kartverk / Norgeskart.no.

¹ <https://proff.no/selskap/liland-ii-as/kokstad/eiendomsforvaltning-og-utvikling/IF649N700B0>

² <https://www.fanaposten.no/liland-jorden-er-nesten-ubrukelig/s/24-153-11575>

Relevans for klagesaken av naturfaglige uttalelser til 2019-dispensasjonen

Momentet om planområdets vestlige del som en viktig trekkvei for hjort, som vi har med i klagen vår, ble også understreket i Bymiljøetatens uttalelse (datert 3. mai 2019) til dispensasjonssøknaden. Etaten skriver blant annet følgende (vår understreking):

I kommunens Grønt kart vises det til flere hjortetrekk som går gjennom planområdet og videre over Flyplassvegen, i retning Storrinden i nord.

Da flyplassvegen med utbygging av bybane og gang/sykkelvei er blitt en større barriere for hjorten nå enn tidligere, er betydningen av den østlige delen av de viste trekkrutene trolig redusert. [...] Hindring av trekkmuligheten i østre del av planområdet gjør det spesielt viktig å ivareta trekkmuligheten og den grønne korridoren med skog i vest, mot østsiden av Flesland flyplass.

Bymiljøetaten skriver videre under Vurderinger:

Med en slik omfattende omdisponering av areal som her er foreslått, i henhold til overordnet plan, er viktig å finne løsninger som tillater at næringsvirksomhet i størst mulig grad kan sameksistere med naturverdier.

Planen må vise hva nåsitasjonen er og hvilke konsekvenser tiltaket har for naturmangfold, vurdert etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12 og § 69.

[...]

Som avbøtende tiltak for terrenget som ikke lenger vil være tilgjengelig som trekkroute for hjorten øst i planområdet, understrekes nødvendigheten av å opprettholde skog- og kulturlandskapet mellom Flyplassvegen og Lilandsvegen helt vest mot Flesland flyplass.

Bymiljøetaten peker videre på flere eiendommer som de mener vil være «de viktigste eiendommene for å opprettholde den grønne korridoren mellom Storrinden i nord og Espeland, Blomsterdalen og Stend i sør». **Siden denne grønne korridoren vil bli punktert av vedtatt strategisk planprogram for I/L6 i KDP-BLÅE (vedtatt i juni 2019) – bl.a. ved at det er planlagt næringsbygg på nordøstre del av G/Bnr 111/104. Derfor er det enda viktigere at den grønne korridoren mellom Storeveita og Vetleveita blir bevart slik planene ser ut nå, sammenlignet med hva Bymiljøetaten la til grunn i mai 2019.** De to reguleringsplanene som til sammen vil dekke I/L6 må her ses i sammenheng.

Som klagen vår også viser til, så finner vi ingen vurderinger av denne viktige problematikken i forbindelse med planvedtaket av den aktuelle reguleringsplanen; altså det som gjelder å sikre en funksjonell viltkorridor/grønncorridor mellom nordsiden av Flyplassvegen og sørsiden.

Det går pr. i dag for øvrig et hjortetråkk gjennom det aktuelle området (dvs. nord/sør mellom Storeveita og Vetleveita).

Nytteverdien av reguleringsplanen – er behovet for næringsareal i området reelt?

I klagen vår referer vi til at det ikke foreligger noen dokumentasjon behovet for næringsareal i området. Vi har tidligere spurt Bergen kommune om de har noen oversikt over regulert, ubenyttet næringsareal for kommunen, men dette har vi ikke mottatt.

En rask titt på flyfoto og *kommunekart.com* for Kokstad-området viser at det er regulert (og for det meste utplanert) omtrent **140 dekar med næringsareal nord for Flyplassvegen**. I tillegg kommer ca. **87 dekar med næringsareal (inkludert internveger i næringsområdet) i den aktuelle reguleringsplanen Lilandsjordet nord**. Foruten dette legger tidligere nevnte strategisk planprogram for I/L6 av KDP-BLÅE opp til at det skal bygges ut ytterligere **ca. 72 dekar med næringsareal vest for Lilandsjordet nord** – planen for dette området er under arbeid. Til sammen blir dette omtrent 299 dekar (tilsvarende 42 standard fotballbaner) med foreløpig ubenyttet næringsareal sør og nord for Flyplassvegen.

Tiltakshaver (West Coast Invest AS) for *Lilandsjordet nord* har nylig uttalt til BA at det «kan godt være at det går fem år før det skjer noe»³. Dette begrunnes i hovedsak med kostbare rekkefølgekrav knyttet til samferdsel og til dels elveparken, noe som gjør næringsområdet aller mest aktuell for store næringsaktører.

Alt dette mener vi bør tale for at feltene BKB13 og BKB14 bør tas ut av planen, slik at hele området mellom Storeveita i øst og Vetleveita i vest bør settes av til grøntstruktur, og da ikke som en opparbeidet elvepark, som trolig vil rasere de naturverdiene som er i området i dag. Se figur 2 på neste side.

Naturverdier i området Storeveita–Vetleveita: nye opplysninger

Av naturverdier i området mellom de to veitene kan det nevnes at grønnfink (*sårbar*) i området på befaringsavstand den 29. april, og samme art ble også observert like ved Vetleveita på befaringsavstand den 23. mai. Tornsanger og enkeltbekkasin, som er relativt fåtallige arter i Bergen kommune, ble også observert i det aktuelle området under befaringsavstand den 23. mai. Det ble under samme befaringsavstand også observert mange sommerfugler, blant annet flere individer av aurorasommerfugl, som vel også må betegnes som ganske fåtallig i Bergen kommune (jf. *Artsobservasjoner.no*). Det rike insekt- og plantelivet i området skyldes at området er variert, både med sumpskog, kulturmark og øvrige skogholt. Det er et viktig poeng at økosystemets varierte komponenter må beholdes – blir området for lite og for ensartet, så mister det trolig mye av sin viktige funksjon. En slik helhetlig vurdering har ikke blitt foretatt når det gjelder hvordan grøntstrukturen skal utformes.

Ellers viser vi bl.a. til de faktiske verdisettingsfeilene som vi har nevnt i klagen vår – og også til at det i år også hekker sandsvaler (*sårbar*) i en av sandhaugene i det utplanerte området (jf. *Artsobservasjoner.no* (observatør Terje Hansen)). I fjor ble det rapportert om 19 reirhull, mens det i år er rapportert om 40 reirhull. Mye tyder på at lokaliteten er den viktigste hekkelokaliteten for arten i Bergen kommune. Dette støtter også opp under hypotesen om de omkringliggende områdene er rike på insekter. Som et avbøtende tiltak for de truede sandsvalene, er det rimelig at det kreves at det legges til rette for at arten kan hekke i skråningen mellom grøntstrukturen i vest og det allerede utplanerte arealet. Dette ville vært svært positivt. Vi tar her med at klageinstansen også skal ta hensyn til informasjon truede arter/naturtyper som ikke har vært kjent før – jamfør uttalelse fra Sivilombudet i reguleringssak som gjaldt Nye Veavågen skole på Karmøy⁴.

³ <https://www.ba.no/utbygger-oppror-mot-kommunen-snart-gidder-vi-ikke-mer/s/5-8-2626663>

⁴ <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/detaljregulering-for-nye-veavagen-skole-klageinstansens-provingsplikt-og-betydningen-av-nye-opplysninger-som-tilkommer-etter-kommunens-vedtak/>

I uttalelsen fra Sivilombudet opphevet Statsforvalteren i Rogaland reguleringsplanen, og krevde da at det ble utarbeidet en konsekvensutredning for naturmangfoldet. Etter at planen ble sendt på høring med den tilhørende, nye KU-en, kom Statsforvalteren med innsigelse til reguleringsplanen.

Område ved Storeveita sett fra nord mot sør (utplanert areal til venstre). Sumpskogen midt i bildet. Flere sandsvaer (sårbar) ble observert flyvende i området, og enkeltbekkasin ble hørt i myrområdet like øst for sumpskogen (mellom sumpskogen og utplanert areal).

Omtrent samme sted som ovenfor, der bekk/grøft fra det utplanerte området møter Storeveita.

Myr og litt av sumpskogen, sett fra sør mot nord.

Deler av sumpskogen, sett fra sør mot nordvest.

En av mange sommerfugler i området; bl.a. ble det observert 2-4 aurorasommerfugler (hann) – ikke den som er på bildet.

Tornsanger på anleggsjerdet.

Vakkert kulturlandskap på Liland, som skal være LNF-område i KDP-BLÅE. Det er imidlertid bare 160 meter fra blodbøken midt i bildet og til det ene delfeltet som vi mener må tas ut av reguleringsplanen for Lilandsjordet nord.

Utsikt mot næringsareal under utarbeidelse nord for flyplassvegen. Posten-hogsen bak til venstre i bildet. Ulriken Landåsfjellet, mm. bak.

Skiltet med fare for hjortekryssing står 60 meter øst for rundkjøringen Flyplassvegen/Lilandsvegen. Fra skiltet og bort til bybanetunnelen har hjort og andre dyr 100 meter på å krysse veien. Det er avgjørende at en tilstrekkelig viltkorridor sikres sør for Flyplassvegen, og den må da ses i sammenheng med disse 100 meterne langs Flyplassvegen.

Forurensning i Storeveita. Forurensningen ser ut til å komme via myr-/sumpskogområdet. Kilden kan være i det utplanerte arealet, men ikke via bekken fra dette arealet (men da lenger sør fra).

Vetleveita ligger like vest reguleringsplanen Lilandsjordet nord, men må ses i sammenheng med den aktuelle reguleringsplanen.

Vennlig hilsen,

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland

v/ koordinator Gunvar Mikkelsen

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland er et samarbeidsforum for natur- og friluftsansjoner i Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftsansjonnene. Per i dag er det tolv organisasjoner tilsluttet FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, BirdLife Norge avd. Hordaland, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Syklistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferdslag (DNT), Voss Kajakklubb, Haugesund Turistforening og Hordaland krins av Norges Speiderforbund. Sammen representerer organisasjonene rundt 54 000 medlemmer.